

MOŽNOSTI NASTAVENIA A IMPLEMENTÁCIE SLOVNÍKA POJMOV V LMS MOODLE

CÁPAY Martin – MESÁROŠOVÁ Miroslava, SR

Resumé

Použitie slovníkov v e-kurzoch je často obmedzené na jednoduchý zoznam slov, ktorý navyše študenti zvyknú počas štúdia ignorovať, a tak sa jeho vytváranie zdá zbytočné. V príspevku sa snažíme poukázať na možnosti slovníkov a ich využitia v e-kurzoch, špecificky sa budeme venovať technikám exportu a importu položiek slovníkov, ktoré môžu napomôcť efektívnejšiemu využívaniu tejto aktivity.

Klíčová slova: LMS Moodle, slovník, export, import.

SETTINGS AND IMPLEMENTATION OF GLOSSARY IN LMS MOODLE

Abstract

Usage of glossaries in e-courses is very often restricted to simple lists of words. Moreover, students tend to ignore it during their study and its creation then seems useless. In the paper, we try to point out the possibilities of glossaries and their usage in e-courses, especially we discuss export and import techniques of glossary items that may enable more effective usage of this activity.

Key words: LMS Moodle, glossary, export, import.

1 Úvod

V rámci elektronických kurzov málokedy zastáva Slovník (Glossary) významnú funkciu. Častejšie ho vidíme ako doplnok študijných textov, ako statickú aktivitu, ktorá navyše býva zo strany študentov ignorovaná alebo len málo využívaná. Svedčia o tom výsledky prieskumu názorov študentov na využívanie slovníka, ktorý sme zrealizovali na konci semestra v rámci predmetu Anglický jazyk 2, kde bolo doplnenie slovnej zásoby jednou z povinných aktivít. Napriek tomu, že viac ako 60 % študentov vyslovilo názor, že použitie slovníka je v kurze vhodné, až 80 % sa vyjadrilo, že slovník okrem pridávania slov takmer alebo vôbec nevyužilo.

Týmto príspevkom by sme chceli ukázať, že aj taká jednoduchá aktivita, akou slovník nesporne je, disponuje dostatočným množstvom nastavení a funkcií, ktoré môžu napomôcť obohateniu a zatraktívneniu e-kurzu pre študentov, ako aj pre učiteľov.

2 Slovník v elektronickom kurze

Slovník patrí medzi štandardné moduly v rámci LMS Moodle. Pri vytváraní nového slovníka je potrebné vyplniť jednoduchý formulár s vlastnosťami aktivity, ktorý obsahuje informácie ako názov a opis slovníka, jeho typ, nastavenie prepájania, schvaľovania a editovania záznamov, odoberanie RSS správ, hodnotenie položiek apod. Detailný popis všetkých nastavení by bol zbytočne zdĺhavý, a tak sme vybrali podľa nás najzaujímavejšie oblasti, ktoré si bližšie popíšeme v nasledujúcich kapitolách.

3 Naplňanie pojmov

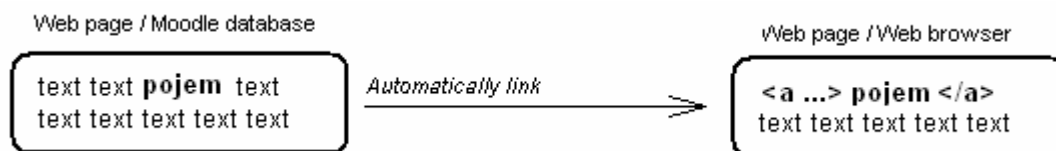
Naplňanie pojmov je v podstate rutinnou záležitosťou. Pre každý nový pojem <CONCEPT> je potrebné zadať jeho definíciu <DEFINITION>. Definíciu pojmov je možné formátovať, sú podporované všetky základné HTML značky. Pri vkladaní pojmu je veľmi užitočné nastavenie triedenia do kategórií a určenie kľúčových slov (pojem môže mať niekoľko kľúčových slov a môže byť zaradený do viacerých kategórií).

Hoci si používateľ nemusí robiť starosti so zdrojovým kódom pridávanej položky, jednoducho len vyplní príslušný formulár v rámci e-kurzu, je dobré poznať jeho štruktúru pre prípad pokročilejšej práce so slovníkom, ako je napr. hromadné importovanie položiek.

4 Automatické prepájanie

Pri naplňaní slov je dôležité okrem naplnenia údajov aj nastavenie automatického prepájania. Modul Slovník je navrhnutý tak, že aj keď je vlastnosť modulu *Automatically link glossary entries* nastavená, pre automatické prepojenie každého pojmu je potrebné pri jeho naplňaní ešte nastaviť vlastnosť *This entry should be automatically linked*. V slovníku teda napriek nastaveniu prepájania položiek pre celý modul môžu byť pojmy, ktoré sa automaticky neprepoja. Ak nie je pre pojem nastavená možnosť *Match whole words only* (prepájanie len celého tvaru) ani *This entry is case sensitive* (rozlišovanie veľkých a malých písmen), tak napr. pre pojem NIC nastane automatické prepojenie aj v slove „stanica“. Pôvodný význam slova sa tak stráca preto je vhodné nastavovať aj spomínané možnosti.

Automatické prepájanie slov je vykonávané v čase, keď dochádza k načítaniu stránky, kedy je zdrojový kód automaticky doplnený o značku odkazu: `<a class="glossary autolink glossaryid60" ...>pojem</a>`. Toto prelinkovanie neovplyvní žiadny zdroj (napr. moduly Book, Label, Text page, Web page a pod.), pretože zmeny sú vykonané až na strane prehliadača (obr. 1).

Obr. 1: Automatické prepojenie slov.

Niekedy však môže byť automatické prepojenie nevhodné, napríklad v testoch, ktoré slúžia na klasifikáciu. V takom prípade je potrebné pri editácii zdroja, v ktorom je toto prepojenie nežiaduce, uzatvoriť text do značky `<nolink> text </nolink>`. V novších verziách sa kvôli štandardom značka automaticky zamieňa za rovnocenný ekvivalent `<span class="nolink"> text </span>`. V prípade testov je takýmto spôsobom možné zabezpečiť aj ponúkané možnosti odpovedí (obr. 2).

Choice 2

Answer

Grade

Choice 2

Answer

Grade

Obr. 2: Zrušenie prepájania pojmov v možnostiach odpovedí pri otázke typu multiple choice.

Prepojeným pojmom je automaticky nastavený štýl textu a jeho podfarbenie. V prípade, že chceme toto podfarbenie zmeniť, je potrebné vykonať zmeny v CSS štýloch. Moodle ponúka možnosť nastaviť pre prostredie rôzne štandardné témy (prípadne možnosť vytvoriť si vlastnú), a tak sú ku každej téme vytvorené aj vlastné CSS štýly. Preto je nutné vyhľadať tie, ktoré patria k príslušnej téme a vykonať zmeny ako napr. tabuľke 1. Tieto zásahy je však potrebné spraviť na administrátorskej úrovni.

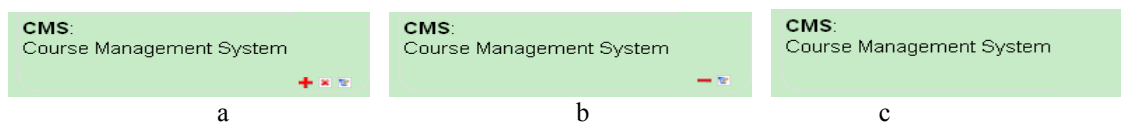
Tabuľka 2: Triedy CSS súvisiace s automatickým prepájaním a nadpisom pojmu v slovníku.

Zmena farby pojmu v HTML zdroji	Zmena nadpisu pojmu v slovníku
<code>styles_color.css >> a.autolink:link, a.autolink:visited { background:#EEEEEE; color:#000000; }</code>	<code>styles_fonts.css >> Modules:Glossary .concept { font-weight: bold; font-size: larger; color: #0000CC }</code>

5 Prenášanie pojmov medzi slovníkmi

V každom kurze môže byť viacero slovníkov, pričom len jeden môže byť hlavný. Slová z vedľajších slovníkov sa dajú presúvať do hlavného, žiaľ tento presun nefunguje hromadne pre celú skupinu slov, ale len pre jednotlivé slová. Prenášanie pojmov je možné vykonať rôznymi spôsobmi. Ak je v kurze viac slovníkov, tak presun smerom z vedľajšieho slovníka do hlavného (a späť) je možné vykonať veľmi jednoducho: kliknutím na symbol + (prípadne –). V skutočnosti však ostávajú pojmy v oboch slovníkoch, pričom sa zmenia len možnosti v manipulácii s nimi, a to nasledovne:

- o pred exportom pojmu z vedľajšieho slovníka sa ponúkajú možnosti jeho editácie, zrušenia a presunu do hlavného slovníka (obr. 3a),
- o ak je pojem presunutý z vedľajšieho do hlavného slovníka, tak dochádza k dvojitému výskytu pojmov a k situácii, že pojem nie je možné vôbec zmazať a tiež k zmenám,
 - v hlavnom slovníku môžeme pojem editovať a presunúť do pôvodného vedľajšieho slovníka (obr. 3b),
 - vo vedľajšom slovníku pojem len vidíme, ale nemôžeme vykonať žiadne zmeny (obr. 3c).

Obr. 3: Meniace sa možnosti úprav pri prenášaní pojmov z vedľajšieho do hlavného slovníka.

Takéto prenášanie je možné len medzi slovníkmi v rámci jedného kurzu, pričom nám sa takáto možnosť presunu veľmi nepozdáva. Praktickejší spôsob vidíme vo využívaní možností exportu a importu slov do, respektíve z XML súboru.

6 Export a import pojmov

Export pojmov je veľmi jednoduchý. Stačí otvoriť slovník a vpravo hore je ponúkaná možnosť *Import entries/Export entries*. Pomocou tejto ponuky dokážeme exportovať všetky slová (selektívny prístup však nie je možný) do XML súboru a následne vykonať import do slovníka, ktorý môže byť aj v inom kurze. Ak boli pojmy v slovníku formátované (zarovnanie, veľkosť alebo farba písma, vloženie do tabuliek

a pod.), tak sa formátovanie zachová aj po exporte. Odporúčame však uložiť súbor pri exporte priamo do XML formátu a nenechávať ho najskôr zobrazit' v prehliadači Internet Explorer. IE totiž dopĺňa do XML kódu neštandardné znaky a rovnako nedôjde pre text v časti <definition> k nutnému nahradeniu symbolu „<“ za < a symbolu „>“ za >. v takom prípade je pred opätovným importom potrebná dodatočná úprava súboru, ktorú je v podstate takmer nemožné jednoducho zrealizovať.

Nesprávny zápis, po importe sa miesto definície objaví len slovo Array:

```
<DEFINITION><span style="font-weight: bold;">Moodle  
</span></DEFINITION>
```

Správny zápis, vhodný pre úspešný import pojmu Moodle:

```
<DEFINITION>&lt;span style=&quot;font-weight:  
bold;&quot;&gt;Moodle &lt;/span&gt; </DEFINITION>
```

Import pojmov je možné vykonať opäť jednoducho podľa predchádzajúceho návodu, pričom máme dve možnosti nastavenia - import bez kategorizovania a s kategorizovaním pojmov.

Importovať môžeme súbory z iného už exportovaného súboru, alebo si môžeme vytvoriť vlastný XML súbor. Vlastný súbor je možné vytvárať pomocou nástroja *glossaryXMLconverter_html3* [2], čo je formulárový HTML dokument, ktorý z textu prekópiovaného z XLS súboru, pomocou JavaScriptu automaticky vygeneruje príslušný XML kód. Jednoduchšia možnosť je použitie VBA kódu implementovaného priamo v *MoodleExcelToGlossary.xls*. Obe možnosti podporujú aj kódovanie utf_8. V tomto prípade však nie je možné vykonať komplexnejšie formátovanie, pretože formát z dokumentu XLS sa nezachováva (okrem zalomenia textu v riadku).

7 Záver

Cieľom príspevku bolo ukázať možnosti slovníka, ktorých vhodné použitie je možné zistiť len experimentovaním a jeho aktívnym používaním. Z vlastných skúseností vieme, že slovník je možné použiť aj ako významný prvok vo výučbe, prípadne využiť ho na úrovni intranetu na vytváranie jednoduchých databáz dôležitých pojmov. Veríme preto, že obsah príspevku pomôže hlavne novým tvorcom kurzu.

5 Literatúra

1. Diskusia k modulu slovník [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupné na internete: <<http://moodle.org/mod/forum/discuss.php?d=79120#p442126>>.
2. Univerzitný portál LMS Moodle, EDU. [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupné na internete: <<http://edu.ukf.sk/>>.
3. LMS Moodle Katedry informatiky FPV UKF v Nitre. [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupné na internete: <<http://divai.ukf.sk/moodle>>.

Lektoroval: RNDr. Darina Tothová, PhD.

Kontaktná adresa:

Mgr. Martin Cápay
Katedra informatiky, Fakulta prírodných vied,
UKF, Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra, SR,
tel.00421 37 6408 677, mcapay@ukf.sk

Mgr. Miroslava Mesárošová
Katedra informatiky, Fakulta prírodných vied,
UKF, Tr. A. Hlinku 1, 949 74 Nitra, SR,
tel.00421 37 6408 677, mmesarosova@ukf.sk